

Suïcidaliteit: gebruikelijke terminologie

A.F.M. Kerkhof

Published online: 2 November 2015
© Bohn Stafleu van Loghum 2015

In dit themanummer hanteren we de definities van suïcidale gedragingen van de Wereld Gezondheidszorg Organisatie (WHO).

Onder suïcide (of zelfdoding) verstaan we een handeling met dodelijke afloop door de overleden jongere geïnitieerd in de verwachting van een dodelijke of potentieel dodelijke afloop, met de bedoeling gewenste veranderingen aan te brengen [1]. Suïcide is een doelgericht gedrag. Door dood te gaan hoopt de jongere te ontsnappen aan ondraaglijke emoties, kwellende gedachten, pijn, depressie, een psychiatrische ziekte, schuldgevoel, of aan onverdraaglijke herbelevingen van trauma's. In algemene zin kunnen we stellen dat het doel van het doodgaan gelegen is in het bereiken van veranderingen in het bewustzijn. De dood is niet het doel van suïcide. Doodgaan ontleent zijn betekenis vooral aan het niet meer willen doorleven op de manier waarop het leven nu geleefd wordt. Jongeren die suïcide plegen verlangen niet zozeer naar het dood zijn, maar willen dat de nare gevoelens ophouden te bestaan, ze willen het hier en nu uitschakelen.

Onder een suïcidepoging of poging tot zelfdoding verstaan we een handeling zonder dodelijke afloop waarmee de jongere, door de verwachting van schade aan het eigen lichaam of de dood, of door het risico daarop niet uit de weg te gaan, gewenste veranderingen probeert aan te brengen [1]. Kenmerkend voor suïcidepogingen is dat deze verwachtingen vaak niet zo uitgesproken zijn of dat de jongere de afloop van het gedrag aan het toeval overlaat. Veel adolescenten geven na een suïcidepoging aan dat het hen helemaal niet uitmaakte of ze zouden ster-

ven of niet. Soms is de intentie om te sterven veel minder sterk dan de intentie om verder te leven. Het gaat daarbij om wanhopige kreten om aandacht, om hulp, om veranderingen in de levenssituatie. In het Engels spreken we dan van een *cry for help*.

Bij zelfverwonding gaat het om tegen het eigen lichaam gerichte handelingen waarbij de jongere zich snijdt in de armen of de lies, of op andere wijze de huid beschadigt. De verwachting van de dood is daarbij nagevoeg afwezig, maar de jongere tracht vooral te ontsnappen aan onverdraaglijke gedachten en gevoelens. Door zich te snijden in polsen, armen of andere lichaamsdelen hoopt de jongere zich minder gespannen, onrustig of wanhopig te voelen.

Zodra gedachten inhouden dat de jongere erover denkt om zelf de dood te bespoedigen, spreken we van suïcidale gedachten. Bijvoorbeeld de gedachte "ik kan er maar beter een einde aan maken, ik ben iedereen alleen maar tot last". Ook de obsessieve mentale voorstelling die de jongere maakt van het springen voor een trein, het maken van een strop etc., vallen onder de term suïcide-ideatie. Verlangens, wensen er niet meer te willen zijn, fantasieën over de uitvoering van suïcide, kortom alle mentale processen die centreren rond het zelf uitvoeren van handelingen om zichzelf te doden, vallen onder het begrip suïcide-ideatie.

Literatuur

1. Leo De D, Burgis S, Bertolote J, Kerkhof AJFM, Bille Brahe U. Definitions of suicidal behaviour: lessons learned from the WHO/EURO Multicentre Study. *Crisis*. 2006;27(1):4-15.

A.F.M. Kerkhof, hoogleraar klinische psychologie, psychopathologie en suïcidepreventie.

A.F.M. Kerkhof (✉)

Afdeling Klinische Neuro- en Ontwikkelingspsychologie en het EMGO instituut voor onderzoek naar gezondheid en zorg (EMGO+), Faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen, Vrije Universiteit Amsterdam, Amsterdam, Nederland
e-mail: ajfm.kerkhof@gmail.com